

Журавльова Л. В., Янкевич О. О., Огнева О. В.

ПРОПУСКИ ЗАНЯТЬ І ПОТОЧНА УСПІШНІСТЬ СТУДЕНТІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Відвідування студентами лекцій і практичних занять у Харківському національному медичному університеті (ХНМУ) є обов'язковим. Однак ідея вільного відвідування занять, як і раніше, залишається популярною та має чимало прихильників у студентському середовищі. Можливо, така думка відображає прагнення майбутніх лікарів до самостійного управління своїм часом і можливостями, що в цілому є позитивною тенденцією. Водночас незрозуміло, наскільки лібералізація навчального процесу здатна покращити якість знань і чи не призведуть довільні пропуски занять до зниження загального рівня підготовки студентів.

У медичних ВНЗ традиційною формою навчання є тільки очна, а пропущені практичні заняття та лекції підлягають обов'язковому відпрацюванню. Це стосується як вітчизняних, так й іноземних студентів, які здобувають освіту англійською мовою. Саме іноземці, які приїхали з країн з різною культурою й бажають мати більше часу для вирішення своїх побутових проблем, часто не радіють перспективі регулярного відвідування занять. Існують дослідження, що підтверджують значний вплив особливостей власного життя, захоплені і зайнятості в інших сферах діяльності на академічні успіхи [1,2].

Безумовно, формат класичної лекції має низку істотних обмежень, пов'язаних з пасивним способом сприйняття інформації [3]. Своєю чергою, для практичного заняття характерна інтерактивність, яка може поставити непідготовленого студента в некомфортне становище, стимулюючи небажання відвідувати заняття через побоювання отримати незадовільну оцінку [4].

Незважаючи на спокусу обмежитися тільки експертною оцінкою ситуації з відвідуванням занять, акцент у цій статті було зроблено на статистичному аналізі наявних даних. Підґрунтям статистичної обробки стало впровадження в ХНМУ on-line автоматичної системи обліку (АСО) показників навчального процесу.

Мета. Метою дослідження була оцінка впливу кількості пропусків практичних занять і лекцій на успішність студентів.

Завдання: провести статистичний аналіз даних АСО з виявленням тенденцій пропусків практичних занять і лекцій, співставити дані з успішністю студентів й отримати статистично обґрунтовану відповідь на питання про доцільність збереження принципу обов'язкового відвідування занять.

Матеріал та методи. У дослідження було включено дані про відвідування та успішність 300 студентів (169 чоловіків і 131 жінки) 4-го курсу ХНМУ з англomовною формою навчання за 1 семестр 2015-2016 навчального року з дисципліни «Основи внутрішньої медицини». За цей період співробітниками кафедри внутрішньої медицини №3 було прочитано по 11 лекцій (тривалістю по 2 години) на кожному з двох потоків студентів, а також проведено по 18 практичних занять (тривалістю по 4 години) у кожній з груп студентів. Роботу зі студентами здійснювали 6 викладачів, які володіють англійською мовою. Кількість студентів у групах коливалася від 11 до 14 осіб. Загальна кількість груп — 23.

Дані про успішність та відвідування занять студентами було перенесено з АСО в таблицю програми Statistica 10, інформація зазнала базової статистичної обробки. Дані подано у вигляді відсотків (%), середніх значень (mean) ± стандартне відхилення (SD), коефіцієнта кореляції (r) і рівня статистичної значущості (p).

Результати та обговорення

Аналіз пропусків лекцій

Відповідно до теорії ймовірності (важко уявити, але факт) кількість студентів (N = 149), які відвідали всі 11 лекцій, була майже рівною кількості студентів (N = 151), які мають пропуски. При цьому, середній бал (за 5-тибальною шкалою) у групі студентів без пропусків лекцій був достовірно вищим, ніж у групі з пропусками лекцій ($3,82 \pm 0,46$ проти $3,63 \pm 0,43$, $p = 0,0002$). Водночас, група студентів-«прогульників» була неоднорідною за частотою пропусків лекцій.

Виявлено, що третина студентів (42 особи, 28%) пропустила тільки одну лекцію, і, мабуть, це не може служити надійною ознакою небажання вчитися, тому що причина пропуску цілком могла бути поважною.

Таким чином, після виключення студентів, які пропустили лише одну лекцію, число регулярних «прогульників» зменшилося до 109 осіб. Але навіть з урахуванням менш жорстких критеріїв відбору в групі студентів, які відвідують лекції (N = 191), середній бал був достовірно вищим, ніж у групі студентів, які регулярно прогулюють лекції ($3,81 \pm 0,45$ проти $3,58 \pm 0,42$, $p < 0,0001$). Крім того, кількість пропущених лекцій негативно корелювала із середнім балом ($r = -0,21$, $p < 0,0001$).

Аналіз пропусків практичних занять

Кількість студентів, які не пропустили жодного практичного заняття (N = 99), була в 2 рази меншою, ніж кількість тих, які пропустили (N = 201), що вже само собою свідчить про системну проблему з відвідуванням занять. При цьому, середній бал (за 5-тибальною шкалою) у групі студентів без пропусків занять був достовірно вищим, ніж у групі з пропусками ($3,95 \pm 0,43$ проти $3,62 \pm 0,42$, $p < 0,0001$).

Отже, з урахуванням менш жорстких критеріїв відбору в групі студентів, які регулярно відвідують практичні заняття (N = 160), середній бал, як і раніше, був достовірно вищим, ніж у групі студентів, які регулярно прогулюють заняття ($3,89 \pm 0,44$ проти $3,54 \pm 0,39$, $p < 0,0001$). При цьому, кількість пропущених практичних занять негативно корелювала із середнім балом ($r = -0,39$, $p < 0,0001$).

Цілком закономірно з позицій життєвого досвіду сприймається наявність сильної позитивної кореляції між частотою пропусків лекцій та практичних занять ($r = 0,57$, $p < 0,0001$). Логічно припустити, що студент, який схильний пропускати лекції, також буде пропускати практичні заняття і навпаки. Подальший аналіз даних показав, що в групі студентів (N = 126), які відвідували всі заняття — і лекційні, і практичні (один пропуск допускався) — середній бал був істотно вищим, ніж у «прогульників» ($3,92 \pm 0,44$ проти $3,59 \pm 0,41$, $p < 0,0001$).

Висновки та перспективи. У результаті проведеного дослідження з'ясувалося, що існує об'єктивний взаємозв'язок показників успішності та відвідування занять у студентів з англomовною формою навчання. З огляду на це, можна зробити висновок, що система обов'язкового відвідування занять студентами в цілому себе виправдовує, а розширення самостійності в рамках навчального процесу не може підмінятися пропусками практичних занять і лекцій. Водночас, отримані дані свідчать про необхідність пошуку ефективних підходів до вирішення проблеми незадовільного відвідування занять студентами. Подальші дослідження в цій галузі допоможуть удосконалити навчальний процес, не залучаючи заходи дисциплінарного характеру.

Література.

1. Rena X., Caudle D. Walking the tightrope between work and non-work life: strategies employed by British and Chinese academics and their implications // *Studies in Higher Education*. – 2016. - Volume 41, Issue 4, - P. 599-618.
2. Richardson M., Evans C., Gbadamosic G. The work–study nexus: the challenges of balancing full-time business degree study with a part-time job // *Research in Post-Compulsory Education*. – 2014. - Volume 19, Issue 3. – P. 302-309.
3. White P.J., Larson I., Styles K., Yuriev E. et al. Adopting an active learning approach to teaching in a research-intensive higher education context transformed staff teaching attitudes and behaviours // *Higher Education Research & Development*. – 2016. – Vol. 35, Issue 3. – P. 619-633.
4. Yin H., Wang W. Undergraduate students' motivation and engagement in China: an exploratory study // *Assessment and Evaluation in Higher Education*. – 2016. – Vol. 41, Issue 4. – P. 601-621.